

DOI: 10.5281/zenodo.3757967

UDC: 657.6

JEL: M 41

ELECTRONIC RESIDENCE AND TAX ON EXIT CAPITAL AS A MANIFESTATION OF FISCAL SPACE DEFORMATIONS

ЕЛЕКТРОННА РЕЗИДЕНТНІСТЬ ТА ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ ЯК ПРОЯВИ ДЕФОРМАЦІЙ ФІСКАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

Nataliya H. Synyutka, PhD in Economics
Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4294-2149
Email: Synyutka@gmail.com

Received 19.07.2019

У сучасному світі під впливом цифровізації фіскального простору його компоненти зазнають значних трансформацій.

Вдосконалюються податкові сервіси, змінюються податки, посилюється міжнародна податкова конкуренція, виникають нові офшорні схеми задля уникнення оподаткування. Передові у телекомунікаційних сервісах держави експериментують із наявною глобальною податковою базою з метою її перерозподілу на власну користь. Найяскравішим проявом таких фіскальних деформацій є естонський податок на виведений капітал як форма прямого оподаткування доходів підприємств, а також розмивання класичної дефініції податкової резидентності в напрямку її віртуалізації. За таких умов традиційні податкові правила та процедури, які сформувалися упродовж XIX-XX століть на основі бізнес-моделей того часу, уже не функціонують належно, не відповідають викликам сучасності, а тому потребують змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Велику роль у дослідженні деформацій фіскального простору та проблематики діджиталізації, діджиталізації та перспектив розвитку нової цифрової парадигми оподаткування відіграють праці зарубіжних вчених А.Шаха, С. Гупти, М. Кіна, Ж. Вердье (Gupta, Keen, Shah, Verdier, 2017) [1], Р. Багла, Р. Берда (Bahl, Bird, 2008) [2], Дж. Елма, Дж. Мартінес-Васкеса, С. Уоллес (Alm, Martinez-Vazquez, Wallace, 2004) [3], Дж. Мірліса (Mirrlees, 1971) [4], У. Вікрі (Vickrey, 1939) [5], П.Елпіна (Aplin, 2017) [6], М. Харбіц (Harbitz, 2016) [7], Д. Бентлі (Bentley, 2019) [8] та інших.

Питання існування офшорних юрисдикцій, проблематику ухилення від оподаткування та податкової оптимізації як неконструктивної деформації фіску досліджують Дж. Крістенсен, Р. Мерфі (Christensen, Murphy, 2007) [9-10], Р. Палан (Palan, 2010) [10].

Праці вітчизняних науковців присвячені теоретичній концептуалізації фіскального

Синютка Н.Г. Електронна резидентність та податок на виведений капітал як прояви деформації фіскального простору. Оглядова стаття.

У статті розглянуто сучасні прояви деформацій фіскального простору внаслідок його діджиталізації на прикладі електронної резидентності платників податків та податку на виведений капітал. Означено теоретико-методичне підґрунтя виникнення е-резидентності особи в умовах цифрової економіки. Розглянуто гіпотезу Ч. Тіббу на тлі зростання мобільності платників податків та скорочення інформаційних асиметрій. Узагальнено законодавство та практичний досвід Естонії щодо імплікації цифрового представництва особи. Оцінено переваги та недоліки податку на виведений капітал як окремої форми прямого оподаткування. Наведено ставки податку на прибуток (корпоративного податку) в різних країнах світу. Зроблено висновки про посилення міжкраїнової податкової конкуренції та виникнення нових офшорних конфігурацій.

Ключові слова: фіскальний простір, діджиталізація, податкове адміністрування, цифрове представництво, податок на виведений капітал, фіскальна політика, е-резидентність.

Synyutka N.H. Electronic residency and an exit capital tax as manifestations of fiscal space deformations. Review article.

The article deals with the modern manifestations of fiscal space deformations because of digitalisation on the example of electronic residence of taxpayers and an exit capital tax. The theoretical and methodical basis of e-residency is outlined in the digital economy. The Tiebout hypothesis is considered in case of taxpayers's mobility and information asymmetry. Estonia's legislation and practical experience of implicating a person digital representation is summarized. The advantages and disadvantages of an exit capital tax as a separate form of direct taxation are assessed. Corporate income tax rates in different countries of the world are given. Conclusions about the intensification of inter-country tax competition and the emergence of new offshore configurations have been made.

Keywords: fiscal space, digitalisation, tax administration, electronic representation, exit capital tax, fiscal policy, e-residency.

простору та його компонент, зокрема, Т. Єфименко [11], А. Крисоватого [12; 14; 15], О. Лактіонової [13], О. Сидорович [14; 15], Г. Василевської [14].

Зокрема, ще у XX столітті нобелівські лауреати Уільям Вікрі (Vickrey, 1939) [5], а потім і Джеймс Мірліс (Mirrlees, 1971) [4] окреслили базову проблематику інформаційних асиметрій фіскалу та, як наслідок, об'єктивної неможливості реалізації принципу справедливості прямого оподаткування [4]. Досвід запровадження цифрових податкових процедур в розрізі «країн-першопрохідців» США, Бразилії, Естонії та ін. узагальнює П. Елпін (Alpin, 2017) [6]. М. Харбіц (Harbitz, 2016) вивчає поширення цифрової ідентифікації фізичних осіб у світі в розрізі країн та соціальних груп населення, вплив діджиталізації на оподаткування та виплату соціальних трансфертів пільг [7]. Р. Багл, Р. Берд аналізують цифровізацію фіскалу у розвинутих країнах та країнах, що розвиваються [2]. Д. Бентлі (Bentley, 2019) узагальнює практики та принципи адаптації платників податків до цифрових змін та розривів [8]. Дж. Елм, Дж. Мартінес-Васкес, С. Уоллес (Alm, Martinez-Vazquez, Wallace, 2004) досліджують так звані «жорсткі податки», які є складними й витратними в адмініструванні [3], а тому невідкладно потребують діджитал-трансформацій.

Метою статті є узагальнення теоретичних положень та аналіз новітніх деформацій фіскального простору: податку на виведення капіталу та е-резидентності, оцінка переваг і недоліків подібних податкових практик, прогнозування футуристичного дизайну інноваційних податкових інструментів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Майже одночасно із інформаційними асиметріями фіскалу Дж. Мірліса та У. Вікрі, теоретик суспільного вибору Чарльз Тібу (Tiebout, 1961) передбачив неможливість забезпечення державою всіх побажань та уподобань індивідів щодо суспільних благ унаслідок розмірів території у зв'язку з дефектами управління високоорганізованих систем [16]. Гіпотеза Ч. Тібу обґрунтувала процес вибору індивідами юрисдикції для проживання суто в економічному ракурсі. Модель пропонує ряд юрисдикцій (муніципалітетів, регіонів, країн), між якими можлива вільна міграція осіб. В свою чергу, юрисдикції пропонують своїм мешканцям різноманітні набори суспільних благ, а також різні податкові умови (прообраз міжкрайової податкової конкуренції). Індивіди також диференціюються за уподобаннями щодо суспільних благ, їх кількості та можливостями щодо сплати податків.

Модель характеризує процес встановлення рівноважного рівня виробництва суспільних благ в розрізі юрисдикцій за умовно вільної міграції між ними. Лише тоді індивідуальні потреби

виборців – споживачів публічних послуг можуть бути задоволені [16]. Чарльза Тібу також асоціюють із концепцією «голосування ногами», за якою відбувається міграція населення до іншої юрисдикції з близькою до уподобань виборця споживацькою ідеологією. Таким чином, Ч. Тібу сміливо і передбачливо наділив споживачів локальних суспільних благ здатністю до мобільності, яка є механізмом розкриття їхніх уподобань й переваг.

Сучасники Чарльза Тібу вважали його модель до певної міри штучною, ідеалізованою. Російський економіст Л.Якобсон в розвиток гіпотези Тібу окреслив ряд чинників, які теоретично заважатимуть мобільності як платників податків, так і споживачів суспільних благ. Серед них наявність видатків при зміні фізичного місця проживання людини, локалізація вигод від суспільного блага не є абсолютною, економічні агенти не володіють повною інформацією (інформаційні асиметрії), обмеженість потенціального числа місць проживання для економічного агента, інші зовнішні екстерналії тощо [17, с.210-211].

Натомість XXI-ше століття із його діджитал-парадигмою запропонувало дещо парадоксальний і неочікуваний розв'язок гіпотези Ч. Тібу – е-резидентність для платників податків. Таким чином, платник податків набуває додаткової мобільності шляхом вільного усвідомленого вибору поки що віртуальної цифрової резидентності тієї країни, в якій зручно працювати, одержувати доходи і сплачувати податки. Адже саме мобільність нематеріальних активів та людей є ключовою рисою діджитал-економіки [1, 2, 16].

Діджиталізація урядування та фіскального сектору легко долає більшість перешкод з моделі Л.Якобсона, які в той чи інший спосіб заважають мобільності. Цифрова резидентність не вимагає зміни фізичного місця проживання від особи (а, отже, немає супутніх видатків), не обмежує місця проживання людини, адже віртуальна реальність не має фізичних характеристик та вад, а інформаційні асиметрії тяжіють до перманентного скорочення внаслідок вільного доступу людей до інформації через інтернет.

Ідучи назустріч вимогам часу, Естонія ще у 2014 році запропонувала інноваційний продукт електронного юридичного представництва особи (an electronic legal representation) або «цифрової резидентності» (від англ. "e-residency") [1]. Завдяки використанню особистих ідентифікаційних номерів (PIN-кодів) для автентифікації власника спеціальної цифрової картки, резиденти і нерезиденти можуть отримувати віддалений доступ до публічних послуг і навіть підписувати юридичні документи та контракти. При цьому такі документи мають рівнозначну юридичну силу із договорами, підписаними особисто [1, 6].

У багатьох дослідників запропоноване

цифрове представництво особи постало еквівалентом надання «цифрового громадянства». Для країни-члена ЄС із населенням усього лиш 1,3 млн осіб перманентно актуальним є питання дефіциту податкової бази і бюджетних асигнувань, тому країна прагне будь-якою ціною розширити власний фіскальний простір, в тому числі за рахунок збільшення віртуальної кількості населення або юридичних осіб як ймовірних платників податків на перспективу. Оскільки вирішити цю проблему традиційним шляхом – через покращення демографічних показників – не просто.

Програма "e-residency" – перший і поки що єдиний сервіс міжнародної цифрової ідентифікації. Це за своєю суттю створення цифрового представництва особи, яке дозволяє безперешкодно використовувати нерезидентам усі онлайн сервіси Естонії, в тому числі дистанційну реєстрацію суб'єкта господарювання, електронний підпис документів, договорів, сплату платежів, цифровий банкінг, подання електронної звітності, одержання ліцензій аж до виходу на ринки товарів і послуг ЄС в якості повноправного агента. Водночас ведення такого бізнесу не передбачає і не вимагає фізичної присутності особи (власників, засновників) на митній території Естонії.

Аналізуючи досвід Естонії, слід наголосити на використанні нею механізму фінансової доступності (з англ. "financial inclusion"). Мова йде про комплексний, однаково швидкий та легкий доступ фізичних осіб та бізнесу до сучасних фінансових технологій (інтернет-банкінгу, електронних платежів та ін.).

В Естонії також застосовуються принципово інші підходи в оподаткуванні доходів компаній. На відміну від усталеної світової практики корпоративного оподаткування, в якій податкова база визначається як щорічний одержаний прибуток, естонські підприємства розраховують базу щомісячно і лише у випадках, коли чистий прибуток виводиться за межі компанії та розподіляється (споживається). Це форма так званого податку на виведений капітал, ставка якого складає 20% від оподаткованого чистого розподіленого прибутку, а у випадку регулярних виплат дивідендів може застосовуватися пільгова ставка 14%.

Хоча естонська e-residency не передбачає зміну громадянства і резидентності фізичних осіб, які зареєстрували цифрове представництво, у разі розподілу прибутку законодавство встановлює обов'язок утримання 20% податку із винагороди директора та 33% соціальних внесків із цієї ж податкової бази [18]. Крім того, у випадку виплати дивідендів чи роялті застосовується знижена ставка 7% з такого виду доходів резидента чи нерезидента із подальшою можливістю застосування чинних Угод про уникнення подвійного оподаткування в країні резидентності особи.

На наш погляд, Естонія у новітній спосіб

імплікує практику міжкраїнової податкової конкуренції та стає неklasичним, інноваційним, «полегшеним» офшором, який не суперечить вимогам деофшоризації з плану BEPS [19]. Так, однією з ключових рис офшорної практики оподаткування є різні його умови для податкових резидентів та нерезидентів, а план BEPS вимагає вирівнювання податків для цих двох категорій. В даному випадку нерезиденти названі «електронними резидентами», принаймні детальне обґрунтування e-резидентності на сайті Податкової та митної служби Естонії дозволяє зробити саме такий висновок.

По суті, крім звичних дефініцій «резидента» і «нерезидента» Естонія пропонує третій, перехідний статус для платника податків – «електронного резидента». В умовах юридичної невизначеності клієнтам сервісу надається економічно вигідна пропозиція оптимізувати свої податкові платежі поза межами основної юрисдикції, водночас не порушуючи суворих правил і вимог BEPS [19].

Звичайно, наукова дискусія в юридичній площині про віртуальне або цифрове громадянство для фізичної особи ще не розпочата, хоча не виключаємо цілком і таких футуристичних перспектив. Адже громадянство або юридично визначений, стійкий, необмежений у просторі правовий зв'язок між особою і певною державою, передбачає певну сукупність взаємних політичних, соціальних та інших прав та обов'язків, а отже, відображає й економічну складову. Приналежність фізичних осіб до певної території, громади, спільноти (чи пізніше – юрисдикції) як платника податків сформувалася в часи, коли людство провадило осідлий спосіб життя. Громадянство набувалося за правом народження чи правом крові. В умовах глобалізації сенс громадянства знецінюється, стає доволі умовним, адже зміцнюється тренд на усвідомлену зміну місця проживання платниками податків, посилюється транскордонна міграція праці як основного чинника виробництва, внаслідок чого одні юрисдикції втрачають громадян і платників податків, а інші – набувають. Не маючи можливості впливати на ситуацію, все більше держав не перешкоджає, а мовчазно погоджується на подвійне або й мультигромадянство для фізичних осіб.

Другою ключовою рисою офшору є прості і динамічні правила інкорпорації бізнес-одиниць, що теж абсолютно справедливо для найменшої прибалтійської країни [20]. Естонія сьогодні є взірцем надання цифрових публічних сервісів, середній час заповнення електронної податкової декларації про доходи громадянина, наприклад, становить близько 5 хвилин. Одержання статусу електронного резидента для фізичної особи вимагає до місяця часу і одноразової сплати 100 євро. Реєстрація юридичної особи – електронного резидента оцінюється в 190 євро. Обидві процедури не вимагають фізичної присутності

засновників в офісах та службах.

На розвиток систем електронного врядування Естонія впродовж останніх років витрачає до 1% ВВП, а бюджет проекту e-Residency становить 7 млн євро. Водночас за підрахунками експертів проекту доходи від нього вже перевищили 10 млн євро. З 2006 р. в Естонії відбувається розгортання високошвидкісних бездротових мереж, внаслідок чого практично вся країна покрита безкоштовним доступом до мережі Інтернет через протокол Wi-Fi. Понад 86% домогосподарств та індивідуальних користувачів Естонії є активними Інтернет-користувачами [18]. Електронні податкові декларації подають 95% усіх платників податків, інтернет-пенетрація (проникнення) знаходиться на рівні 98% (для порівняння – в Україні лише 71% громадян є користувачами Інтернету у третьому кварталі 2019 р. [21]). Спеціальна діджитал-платформа X-Road ефективно об'єднує усі публічні цифрові сервіси для особи та пов'язує окремі аспекти «цифрової особи» в єдине ціле. Як приклад, на останніх виборах до Європарламенту у 2014 р. 31 відсоток громадян голосували дистанційно із застосуванням онлайн-платформи [18].

Крім того, Естонія прописала індивідуальні умови оподаткування чистого прибутку для е-резидентів, які жодним чином не суперечать модельній конвенції щодо міжнародного оподаткування і ратифікованим Договорам про уникнення подвійного оподаткування. Залишивши класичну назву податку на прибуток корпорацій, базою для його нарахування став він же, але для е-резидентів оподатковується він при розподілі чистого доходу. Дослідники швидко охрестили цей симбіоз податком на виведений капітал, хоча методологічно правильно застосовувати дефініцію «розподіленого прибутку» від англ. "distributed profit"). По суті доходи, які внаслідок їхнього віртуального статусу складно розмежувати між юрисдикціями в розумінні країни або джерела походження (source), наприклад, роялті, доходи фрілансерів від цифрових сервісів та стартапів, пропонується вилучити із фіскального простору країни, де особа має резидентність, і оподаткувати за дещо зміненими (в сторону більшої лояльності до платника податків та його доходів) правилами, але вже в Естонії.

Оскільки ставка податку на розподілений прибуток для інноваційної групи «е-резидентів» є пласкою і складає 20% від податкової бази, то це економічно вигідно для резидентів інших країн ЄС, де ставки прямого оподаткування є прогресивними як для фізичних, так і юридичних осіб, а найвищі значення шкали знаходяться в діапазоні 50-75% доходу. У такий спосіб високорентабельні представники IT-галузі покидають юрисдикції із високим рівнем оподаткування та мігрують до лояльного конкурента.

Часові лаги також важливі для платників податку, адже гроші мають свою вартість з огляду

на час. Невилучення частини прибутку (або вилучення із відтермінуванням) дозволяє прискорити капіталізацію бізнесу. Індиферентний раніше фактор часу враховано у естонській моделі для е-резидентів: податковим періодом податку на виведений капітал стає місяць, в якому кошти виведені з підприємства. Податок перераховується до бюджету упродовж 10 днів після закінчення звітного місяця. Отже, підприємство одержує додаткову податкову перевагу – відстрочення податкових зобов'язань упродовж усього часу реінвестування прибутків. Чи не тому починаючи з 2019, якщо дохід розподіляється засновниками на регулярній основі, можливе застосування пільгової ставки податку у 14 % замість базової 20%?

Такі неоднозначні фіскальні деформації, як створення нового статусу цифрового платника податків, ефект відтермінування сплати податкових платежів, необкладання прибутку податком до моменту його фактичного споживання, на наш погляд, переміщують податок на корпоративний дохід (форма прямого оподаткування) в напрямку до непрямих податків на споживання.

В цей же час основною формою прямого оподаткування у всьому світі залишається податок на прибуток корпорацій (або корпоративний податок, або податок на прибуток юридичних осіб) від англ. "CIT – corporate income tax", загальною ідеєю якого є оподаткування різниці між доходами і витратами підприємства. В основу таких розрахунків покладений, як правило, бухгалтерський розрахунок прибутку за певними стандартами (наприклад, більшість країн світу, Україна, країни ЄС) або прибуток, визначений за спеціальними податковими правилами (США). Іманентною рисою прямого оподаткування прибутку є оподаткування чистого притоку ресурсів в напрямку до компанії, зростання її капіталу тощо. Податковим періодом є календарний рік або квартал.

Щодо ставок податку на прибуток корпорацій в інших країнах, то узагальнена інформація наведена на рис. 1.

Україна упродовж усього періоду існування теж застосовує пряме оподаткування юридичних осіб у вигляді податку на прибуток, який з 2015 року справляється за ставкою 18%. Упродовж 1997-2014 років прибуток підприємства визначався за спеціальними податковими правилами, проте у 2015 році законодавчо повернулися до схеми визначення шляхом коригування бухгалтерського прибутку на так звані податкові різниці. Для вітчизняних платників податків основною проблемою в оподаткуванні прибутку є довільне тлумачення вимог законодавства податківцями, неврахування понесених підприємством витрат при визначенні об'єкту оподаткування під час аудиту тощо.

Не дивно, що за станом на 2019 рік в Естонії вже зареєстровано понад 60 тисяч цифрових

представництв з понад 165 країн світу, 6 тисяч з яких провадять бізнес і сплачують податки. Українці – треті за кількістю зареєстрованих е-громадян в Естонії, їх більше 4 тисяч. За кількістю електронних юридичних осіб – 850 з українським походженням - поступаються лише громадянам Німеччини, які зареєстрували 853 компанії, на третій позиції – юридичні особи з походженням із Росії, таких в Естонії – 705 [18]. На наш погляд, для громадян України та Росії дистанційна реєстрація юридичної особи в респектабельній естонській податковій юрисдикції як повноправного члена ЄС надає додаткову перевагу: безперешкодний доступ до спільного європейського ринку, в тому числі цифрових послуг і сервісів згідно з Директивою ЄС про Єдиний цифровий ринок (простір). Для

німецьких засновників першочерговою перевагою є нижча ставка оподаткування прибутку та відтермінування його сплати у часі до моменту дистрибуції, розподілу чистого прибутку. Популярним сервіс також є у Великобританії через ризики Brexit без додаткової угоди, адже це дозволить її резидентам шляхом віртуальної присутності на території ЄС не зупиняти ведення бізнесу через ймовірні правові колізії.

Отже, естонський податок на виведений капітал в парі з електронними сервісами, цифровою резидентністю експлуатують певні прогаліни як у міжнародному законодавстві, національних законодавствах окремих країн, так і слабкі місця в їхній економічній чи політичній площині.

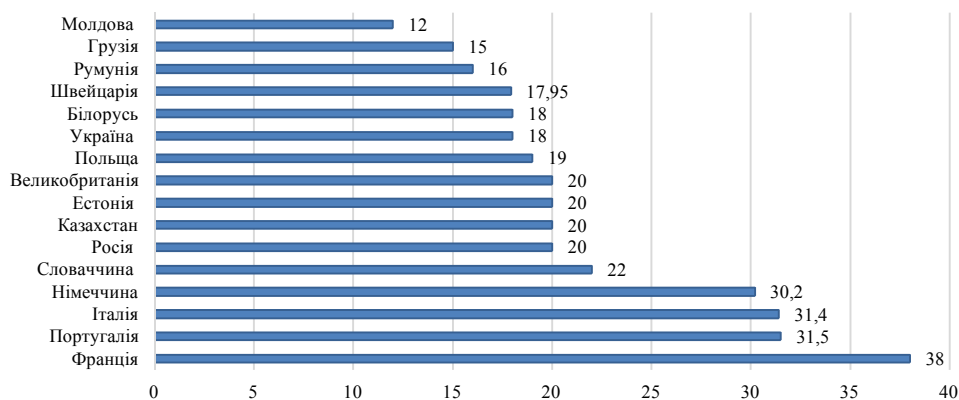

Рис. 1. Ставки податку на прибуток (корпоративного податку) в різних країнах світу у 2019 році, %
Джерело: складено автором за матеріалами [22]

Проблематика податку на виведений капітал викликала жваве обговорення у вітчизняному науковому та практичному дискурсі. На урядовому рівні було визнано втрати бюджету України від високого рівня податкового навантаження на бізнес. Несправедливий податковий тягар в сукупності з інституційною слабкістю податкового адміністрування прокує й інші фіскальні дисбаланси та розриви, в тому числі грандіозний відтік коштів за межі митної території. Тому в період 2017-2019 років активно дискутується питання запровадження податку на виведений капітал в Україні.

Основною метою запровадження називають зниження податкового навантаження і детінізацію економіки, за рахунок чого очікується зростання національного господарства. Водночас МВФ та Світовий банк оцінюють ризики уведення такого податку в Україні надто високими, основним з яких є недоотримання доходів бюджету від даного джерел.

Висновки

У XXI столітті фіскальний простір країни може розростатися не лише за рахунок маніпулювання ставками чи базою оподаткування, але й через імплікацію нових «віртуальних» або «електронних» платників податків, які поповнюють бюджет абсолютно не віртуальними податками і платежами. Деформації фіску набувають нових рис і конфігурацій. Утворення цифрового представництва, формування інноваційної електронної резидентності в Естонії за важливістю слід порівнювати із появою статусу юридичної особи або офшорної практики в історичній ретроспективі. На жаль, з огляду на ряд об'єктивних чинників Україна не готова до використання таких інноваційних практик збільшення числа платників податків та обсягів власного бюджету, а задовольняється традиційними підходами в оподаткуванні.

Abstract

Introduction. In the modern world, the digitalization of fiscal space and its components undergo significant transformations. Tax services are being improved, taxes are being changed, tax competition is increasing, and new offshore schemes are emerging to avoid taxation. Developed countries experiment with global tax base to

redistribute it for their own. The most striking manifestation of such fiscal distortions is the Estonian exit capital tax as a kind of corporate income tax as well as the erosion of classic definition of tax residency.

Purpose and tasks. The objectives of the study are generalization of theoretical provisions and analysis of the latest deformations of fiscal space: exit capital tax and e-residency, assessment of the advantages and disadvantages of such tax practices, forecasting design of innovative tax instruments.

Methods. During the analysis and monitor of materials from periodicals and Internet resources, the following research methods have been used: deduction and induction, analytical and systematic approaches and generalization.

Results. The article deals with the modern manifestations of fiscal space deformations on the example of electronic residence of taxpayers and an exit capital tax. The theoretical basis of e-residency is outlined in the digital economy. Estonia's practical experience of implicating a person digital representation is summarized. The advantages and disadvantages of an exit capital tax as a separate form of direct taxation are assessed. Corporate income tax rates in different countries of the world are given. Conclusions about the intensification of inter-country tax competition and the emergence of new offshore configurations have been made.

Conclusion. In the 21st century, the fiscal space can expand not only through manipulation of tax rates or bases, but also through the implication new "virtual" or "electronic" taxpayers, who pay real taxes and fees to the budget. The fiscal space deformations acquire new features and configurations. The creation of digital representation, the formation of innovative electronic residency in Estonia should be compared with the invention of a legal entity status in historical retrospect.

Список літератури:

1. Digital Revolutions in Public Finance / editors: Sanjeev Gupta, Michael Keen, Alpa Shah, and Genevieve Verdier. International Monetary Fund. 2017. Washington, DC. 363p.
2. Roy W Bahl and Richard M Bird, "Tax Policy in Developing Countries: Looking Back – and Forward" (2008) 61(2) National Tax Journal 279, 284.
3. James Alm, Jorge Martinez-Vazquez and Sally Wallace (eds), Taxing the Hard-to-Tax: Lessons from Theory and Practice (Elsevier, 2004).
4. Mirrlees J. Exploration in the Theory of Optimal Income Taxation // Review of Economic Studies. 1971. No 38. P. 205–229.
5. Vickrey, William. 1939. Averaging of Income for Income Tax Purposes. Journal of Political Economy 47: 379-97.
6. Digitalization of Tax: International Perspectives /Editor: Paul Aplin. 2017. ISAEV, London. 34p.
7. Harbitz, M. Digital identity. World development report, 2016. p.p.194-197.
8. Bentley, D. Timeless principles of taxpayer protection: how they adapt to digital disruption eJournal of Tax Research vol. 16, no. 3, 2019. pp. 679-713.
9. Christensen J., Murphy R. Closing the Floodgates: Collecting Tax to Pay for Development. London: Tax Justice Network International Secretariat Ltd, 2007. 152 p.
10. Palan R., Murphy R., Chavagneux C. Tax Havens: How Globalization Really Works. Ithaca, Cornell University Press, 2010. 123 p.
11. Єфименко Т. І. Фіскальний простір антикризового регулювання. К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. 332 с.
12. Крисоватий А. І. Податкова філософія преференцій. Вісник економічної науки України. 2013. № 1. С. 73-77.
13. Лактіонова О.А. Методичний підхід до оцінки гнучкості фіскальної політики в умовах циклічного розвитку економіки / О.А. Лактіонова // Проблеми економіки. 2014. № 3. С. 124-138.
14. Фіскальний простір сталого соціально-економічного розвитку держави : монографія / за ред. д. е. н., проф. А. І. Крисоватого. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 332 с.
15. Формування фіскального простору України в умовах глобалізаційних дисбалансів : монографія / за ред. д.е.н., професора А. І. Крисоватого. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 588 с.
16. Tiebout C. An Economic Theory of Fiscal Decentralization / C.Tiebout // In: NBER, Public Finances, Needs, Sources and Utilization. – Princeton (Univ.Press), 1961. P.79-96.
17. Якобсон Л. Экономика общественного сектора: основы теории государственных финансов. Учебник для вузов. Москва: Аспект-Пресс, 1996, 319 с.
18. Republic of Estonia. E-Residency. Knowledge Base. URL: <https://learn.e-resident.gov.ee/hc/en-us>
19. OECD, Action 1- 2015 Final Report, Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project .OECD Publishing, 2015. Pp. 64-65.
20. Синютка Н.Г., Синютка О.М. Историчний ракурс формування офшорних юрисдикцій як глобальної системи ухилення від оподаткування // Бізнес Інформ. 2017. №3. С. 249-253.
21. Дослідження інтернет-проникнення в Україні III квартал 2019 року. URL: https://inau.ua/sites/default/files/file/1910/dani_ustanovchyh_doslidzhen_iii_kvartal_2019_roku.pdf
22. Corporate Tax Statistics Database. URL: <http://www.oecd.org/tax/beps/corporate-tax-statistics-database.htm>.

References:

1. Gupta, S., & Keen, M., & Shah, A., & Verdier, G. (2017). Digital revolutions in public finance. Washington, DC: International Monetary Fund [in English].
2. Bahl, R., and Bird, R. (2008). Tax Policy in Developing Countries: Looking Back – and Forward 61(2) National Tax Journal 279, 284. [in English].
3. James, A., Martinez-Vazquez, J., and Wallace, S. (2004). Taxing the Hard-to-Tax: Lessons from Theory and Practice. Elsevier [in English].
4. Mirrlees, J. (1971). Exploration in the Theory of Optimal Income Taxation // Review of Economic Studies. No 38. P. 205-229 [in English].
5. Vickrey, W. (1939). Averaging of Income for Income Tax Purposes. Journal of Political Economy 47: 379-97. [in English].
6. Digitalization of Tax: International Perspectives (2017). Editor: Paul Aplin. ISAEV, London. 34p [in English].
7. Harbitz, M. (2016). Digital identity. World development report. p.p.194-197 [in English].
8. Bentley, D. (2019). Timeless principles of taxpayer protection: how they adapt to digital disruption eJournal of Tax Research vol. 16, no. 3. pp. 679-713 [in English].
9. Christensen J., Murphy R. (2007). Closing the Floodgates: Collecting Tax to Pay for Development. London: Tax Justice Network International Secretariat Ltd [in English].
10. Palan, R., Murphy, R., Chavagneux, C. (2010). Tax Havens: How Globalization Really Works. Ithaca, Cornell University Press [in English].
11. Yefimenko, T.I. (2012). Fiscal space of anti-crisis regulation. Kyiv: DNU "Akad. fin. upravlinnya" [in Ukrainian].
12. Krysovatiy, A. (2013). Tax philosophy of preferences. Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy. № 1. С. 73-77 [in Ukrainian].
13. Lakhtionova, O.A. (2014) Methodical approach to assessing the flexibility of fiscal policy in the context of cyclical economic development. Problemy ekonomiky, № 3. С. 124-138. [in Ukrainian].
14. Krysovatiy, A. (2016). Fiscal space of sustainable economic development of a state. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].
15. Krysovatiy, A. (2018). Formation of fiscal space of Ukraine in the conditions of globalization imbalances. Ternopil: TNEU. 2018. 588 p. [in Ukrainian].
16. Tiebout, C. (1961). An Economic Theory of Fiscal Decentralization. In: NBER, Public Finances, Needs, Sources and Utilization. Princeton (Univ. Press). P. 79-96 [in English].
17. Yakhobson, L. (1996). Public Sector Economics: Fundamentals of Public Finance Theory. Moscow: Aspekt-Press [in Russian].
18. Republic of Estonia. E-Residency. Knowledge Base. Retrieved from: <https://learn.e-resident.gov.ee/hc/en-us> [in English].
19. OECD (2015). Final Report, Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project .OECD Publishing. Pp. 64-65 [in English].
20. Synyutka, N.H., Synyutka, O.M. (2017). The Historical Perspective of Formation of Offshore Jurisdictions as the Global System of Tax Evasion. Biznes Inform. № 3. Pp. 249-253 [in Ukrainian].
21. Internet penetration research in Ukraine (2019). Retrieved from: https://inau.ua/sites/default/files/file/1910/dani_ustanovchyh_doslidzen_iii_kvartal_2019_roku.pdf [in Ukrainian].
22. Corporate Tax Statistics Database. Retrieved from: <http://www.oecd.org/tax/beps/corporate-tax-statistics-database.htm>. [in English].

Посилання на статтю:

Синютка Н. Г. Електронна резидентність та податок на виведений капітал як прояви деформації фіскального простору / Н.Г. Синютка // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2019. – № 4 (44). – С. 106-112. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No4/106.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3757967

Reference a Journal Article:

Synyutka N. H. Electronic residency and an exit capital tax as manifestations of fiscal space deformations / N. H. Synyutka // Economics: time realities. Scientific journal. – 2019. – № 4 (44). – P.106-112. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No4/106.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3757967

